

اطلاع‌رسانی بحث جدی بخش فرهنگ

مصطفی پورحسن

بدون شک عصر حاضر، عصر ارتباطات است. تمامی جنبه‌ها و ابعاد جامعه ارتباط تنگاتنگ با وسایل ارتباطی دارند و جامعه‌ای بدون آن متصور نیست. بخش‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ارتباطات و اطلاع‌رسانی روز به روز متحول شده و توسعه چشمگیر و خارق‌العاده یافته‌اند. با این همه توسعه و پیشرفت در ارتباطات و اطلاع‌رسانی، متأسفانه بخش فرهنگ کشور بهره‌اندکی از آن برده است و همواره اطلاع‌رسانی در فعالیتهای فرهنگی غریب واقع شده‌اند و کماکان بسیاری از فعالیت‌ها به شیوه سنتی انجام می‌گیرد و فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات را به آن راهی نیست. همچنین در بُعد نرم‌افزاری اطلاع‌رسانی و تبلیغات و آگاهی‌آذهان نیز در بخش فرهنگ کار مهمی صورت نگرفته است. طی سالهای اخیر شاهد برداشتن گام‌هایی - هرچند نه چندان قوی و هماهنگ - در عرصه سازگاری اطلاع‌رسانی و فرهنگ بوده‌ایم. نمایشگاه‌های مولتی‌مدیا (چندرسانه‌ای)، راه‌اندازی سایت‌های فرهنگی، چاپ و انتشار آمار و اطلاعات فعالیت‌های فرهنگی، معرفی مراکز و مؤسسات فرهنگی / هنری و برقراری ارتباط مناسب آنها، برگزاری نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های فرهنگی / هنری و... از جمله فعالیت‌های مناسب در جهت ارتقای اطلاع‌رسانی در فعالیت‌های فرهنگی بوده است. نمایشگاه اطلاع‌رسانی و فرهنگ که سال ۱۳۸۰ نهمین دوره آن برگزار شد مهمترین رویداد در جهت نزدیک نمودن بخش فرهنگ با اطلاع‌رسانی بوده است که در این زمینه نیز موفقیت‌هایی داشته است. در هشتمین و نهمین دوره نمایشگاه علاوه بر برگزاری نمایشگاه، همایش علمی در کنار آن طراحی شد که به ارایه یافته‌های علمی و تحقیقی درباره اطلاع‌رسانی و فرهنگ می‌پردازد تحت عنوان «نقش اطلاع‌رسانی در توسعه فرهنگی».

دومین همایش اطلاع‌رسانی و توسعه فرهنگی با عنوان «کتاب و فن‌آوری اطلاعات» برگزار شد و مصادف با آن علاوه بر انتشار چکیده مقالات دومین گردهمایی نقش اطلاع‌رسانی در توسعه فرهنگی، کتاب مجموعه مقالات اولین همایش نقش اطلاع‌رسانی در توسعه فرهنگی چاپ و منتشر شد که در این مقاله دو کتاب فوق معرفی می‌شود.

فرهنگ را «بررسی و تبیین فرهنگ اطلاع‌رسانی و معرفی آخرین دستاوردهای مربوط» می‌داند و می‌نویسد که «تغییرات کمی و کیفی اطلاع‌رسانی در طول سال‌های اخیر و رشد موضوعی این حوزه در کشور، ضرورت استقلال این نمایشگاه را موجب شده است. همچنین بهره‌گیری از آثار مثبت آن و مصون ماندن از آثار منفی، برگزاری نمایشگاه اطلاع‌رسانی و همایش‌های علمی و میزگردهای تخصصی را ضروری نموده است»

از مجموع مقالات ارسالی به دبیرخانه همایش، تعداد چهل و چهار مقاله جهت درج در کتاب مجموعه مقالات مناسب تشخیص داده شدند که البته تعدادی از این مقالات در همایش ارایه شدند. علاقه‌مندان در این کتاب با مقالات متنوعی از مباحث نظری تا جنبه‌های کاربردی اطلاع‌رسانی و فرهنگ آشنا می‌شوند که فهرست مقالات کتاب به همراه نویسنده آنها در اینجا می‌آید. کتاب در انتها دارای چند صفحه

مجموعه مقالات اولین همایش نقش

اطلاع‌رسانی در توسعه فرهنگی

○ ستاد برگزاری هشتمین نمایشگاه بین‌المللی

اطلاع‌رسانی و فرهنگ

○ خانه کتاب، ۱۳۸۰

احمد مسجدجامعی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در مقدمه کتاب، نقش و جایگاه حساس اطلاع‌رسانی را در مناسبات زندگی بشر امروزی متذکر می‌شود و بیان می‌کند «دسترسی به منابع اطلاعاتی از طریق شبکه‌های اطلاع‌رسانی و لوح‌های فشرده نشر الکترونیک و شبکه‌های ارتباطی تحولات عمیق بر حوزه اطلاع‌رسانی و فرهنگ دارد». ایشان هدف از برگزاری نمایشگاه‌های اطلاع‌رسانی و

- واژه‌نامه انگلیسی - فارسی اطلاع‌رسانی و فرهنگ و نیز نمایه موضوعی مقالات کتاب است.
- ۱ - گسترش اطلاع‌رسانی؛ فرصتی برای کاهش فاصله‌ها / دکتر هادی خانیکی
- ۲ - نقش اطلاع‌رسانی در جهانی شدن فرهنگ / دکتر بیژن زارع
- ۳ - آسیب‌شناسی تحولات جهان رسانه‌ها در توسعه فرهنگ ملی / دکتر مهدی محسنیان راد
- ۴ - تأثیر اطلاع‌رسانی بر فرآیند تصمیم‌گیری مدیران فرهنگی / نادر جبلی
- ۵ - به سوی توسعه الگوی نرم‌افزار فرهنگی جهت ارزیابی تأثیر اینترنت در جامعه مدرن / به قلم دکتر زویبر - ا. - شیخ دکتر قاضی - ا. - قدیر
- ۶ - اطلاع‌رسانی و فرهنگ / دکتر اس. احمد
- ۷ - درآمدی بر جامعه‌شناسی مناسبات فرهنگی تمدن‌ها / عباس محمدی اصل
- ۸ - مسایل و محدودیت‌های جهانی شدن فرهنگی / زهرا موسوی‌زاده
- ۹ - اینترنت در خدمت توسعه فرهنگی، پژوهشی درباره اطلاعات فرهنگ ایران در محیط وب / کیوان کوشا
- ۱۰ - تحقیقی مدون درباره افت توسعه فرهنگی ایران و ارتباط آن با اطلاع‌رسانی / وود آقا معلی‌زاده
- ۱۱ - عوامل مؤثر بر توسعه فرهنگی اطلاع و اطلاع‌رسانی علمی - فنی و تحقیق در توسعه فرهنگی برای تحقق اطلاع‌رسانی / حسن ادیب تنها
- ۱۲ - نگاهی به چند عامل دموگرافیک در رابطه با انفورماتیک و سیاست فرهنگی در ایران / دکتر مهدی امانی
- ۱۳ - اطلاع‌رسانی و توسعه فرهنگی / سیداحمد زرهایی
- ۱۴ - فن‌آوری اطلاع‌رسانی و چالش‌های جهانی شدن در حوزه آموزش و فرهنگ بنگلادش / پروفیسور ام. شمشیرعلی
- ۱۵ - اطلاع‌رسانی و تأثیر آن بر هویت فرهنگی / هوشنگ حکیمی
- ۱۶ - اطلاع‌رسانی نوین و نقش آن در توسعه فرهنگی / یزدان منصوریان
- ۱۷ - ایمنی فرهنگ: ضرورت مقابله با آثار منفی سیستم‌های اطلاع‌رسانی / محمد نقی‌زاده
- ۱۸ - شناخت و تشریح مفهوم اطلاع‌رسانی و فن‌آوری اطلاعات و تأثیر آن در فرهنگ جامعه / محسن علیپور بابایی
- ۱۹ - فضای اطلاعاتی فرهنگ و نقش آن در توسعه معنوی فرد و جامعه / وی. گریتسنگوف، ام‌ووک، آ. کوتووا، وی یوفروف
- ۲۰ - تجربه ترکیه، چگونه الفبای لاتین سبب تغییر مفاهیم اسلامی گردید / محمد عاکف بکی
- ۲۱ - ترویج چندزبانگی در اینترنت، طرح همکاری منطقه‌ای / تایک ساپ او
- ۲۲ - اطلاع‌رسانی و بررسی‌های حقوقی / بهنوش محدث خالصی
- ۲۳ - چالش حقوق در برابر اینترنت / کلرمونویل
- ۲۴ - مسئله حق مؤلف در محیط مجازی اینترنت / افسانه محسن‌زاده
- کورایم
- ۲۵ - شناخت جامعه از مفهوم اطلاعات، اطلاع‌رسانی، فن‌آوری اطلاعات و مدیریت ارتباطات / مسعود عباس‌زاده
- ۲۶ - ضرورت کتاب و کتابخانه برای روستا ساز و کاری برای پاسخگویی به نیازهای اطلاعات (علمی - فرهنگی) روستائیان و روستایاران / سیدکاظم حافظیان رضوی
- ۲۷ - موانع و مشکلات اطلاع‌رسانی و بکارگیری فن‌آوری‌های نوین در توسعه کتابخانه‌ها و مرکز اطلاع‌رسانی «فقدان بهره‌وری در مدیریت خدمات اطلاع‌رسانی» / سیدمهدی تقوی
- ۲۸ - کتابخانه‌های رقمی، ساختار و طراحی و بررسی چارچوب اقتصادی و مسائل قانونی / جیران خوانساری - کاوه مهدیان - مهران استادرحیمی - محمدرضا رازی
- ۲۹ - استاندارد کتابخانه دانشگاهی / جیران خوانساری - اقدس تقی‌زادیه
- ۳۰ - تحصیلات تکمیلی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی در انگلستان، آمریکا، هند و ایران / لیلا مرتضایی
- ۳۱ - نقد و بررسی مراکز اطلاع‌رسانی، راهکار تحقق نقش سوم کتابخانه‌ها / منصور شاهولی - کیومرث زرافشانی
- ۳۲ - زیرساخت اطلاعات در ایران: امکانات و میزان دسترسی / دکتر علی جلالی دیزجی
- ۳۳ - عوامل مؤثر بر توسعه فناوری اطلاع‌رسانی در ایران / احمد کلاهدمال همدانی
- ۳۴ - بررسی نقش واحد تجزیه و تحلیل سیستم‌ها در امر اطلاع‌رسانی سازمان‌ها / سیامک مؤذن‌زاده چهارسوقی
- ۳۵ - مقدمه‌ای بر حقوق فن‌آوری اطلاعات اینترنت / سیامک قاجارقیونلو
- ۳۶ - استراتژی‌های ملی تکنولوژی اطلاعات / محمدنقی مهدوی
- ۳۷ - فن‌آوری اطلاع‌رسانی: نقش دولت و مسئولیت‌های آن، ملاحظه‌ای استراتژیک برای پیشرفت / دکتر بهزاد باستانی
- ۳۸ - عوامل مؤثر بر توسعه فن‌آوری اطلاع‌رسانی در کشورهای در حال توسعه / دکتر هانس راج چوپرا
- ۳۹ - نقش فن‌آوری اطلاع‌رسانی در توسعه فرهنگی: مورد اندونزی / بومنیگ سنوپریجانتو
- ۴۰ - پدیده رادیوهای اینترنتی، تجربه کیش (مقایسه اجمالی رادیوهای سنتی و اینترنتی) / میراسماعیل میرفخرایی
- ۴۱ - اطلاع‌رسانی و نقش آن در تجارت بین‌المللی کالاها و خدمات فرهنگی / بهروز فتحی - شانتیوخزایی
- ۴۲ - بانک‌های اطلاع‌رسانی اسلامی / سیدرضا سادات شکوهی
- ۴۳ - نقش سازمان اسناد ملی ایران در اطلاع‌رسانی اسناد فرهنگی / نسرين نگاهیان
- ۴۴ - ارتباط شبکه‌ای و آموزش عالی / اسماعیل زارعی زوارکی

چکیده مقالات دومین گردهمایی نقش اطلاع‌رسانی در توسعه فرهنگی (کتاب و فن آوری اطلاعات) O خانه کتاب، ۱۳۸۰

«اکنون محمل‌های جدید اطلاعاتی نظیر دیسک‌های فشرده نوری (VCD, CD)، دیسک‌های سخت با ظرفیت‌های بسیار بالا و نظایر آنها زمینه‌هایی را جهت ارائه و اشاعه اطلاعات از شکل سنتی به شکل دیجیتالی فراهم آورده است که زمینه‌های بروز آنها به صورت گسترده و فراگیر را در کتاب‌های الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاعاتی، بازی‌های رایانه‌ای و شکل‌گیری شبکه‌های اطلاعاتی عظیم نظیر اینترنت و ... می‌توان مشاهده نمود. ظهور این پدیده، تغییر سلیقه و فرهنگ مصرف‌کنندگان آن را در پی داشته است به طوری که مباحثی نظیر تجارت الکترونیکی، آموزش‌های از راه دور، جامعه بدون کاغذ، کتابخانه‌ها، موزه، مدارس و دانشگاه‌های مجازی، دولت الکترونیکی و نظایر آن مورد توجه جدی دولت‌ها قرار گرفته و برای هموار کردن مسیر آن، گام‌های اساسی برداشته و صرف هزینه‌های کلان نموده‌اند.

شناخت این پدیده، پی بردن به آثار مثبت و منفی آن، بومی‌سازی و بسترسازی برای بهره‌گیری صحیح و مناسب از فن آوری، برنامه‌ریزی به منظور ارتقای سواد اطلاعاتی و سواد کامپیوتری جامعه بهره‌بردار، انشای قانون و تهیه آیین‌نامه‌های مرتبط و تدوین سیاست‌های لازم به منظور گذر به این جامعه، با هدف استفاده بهینه از فن آوری‌ها و یافتن راه‌کار مناسب و کاربردی به کارگیری فن آوری‌ها در امور مختلف موردنیاز کشور امری لازم و بسیار ضروری است.»

سیدمهدی تقوی، دبیر گردهمایی کتاب و فن آوری اطلاعات با بیان این مطالب در مقدمه، هدف از برگزاری گردهمایی را شناخت کارکردها و قابلیت‌هایی می‌داند که ابزارهای نوین در تولید، توزیع و مصرف کتاب از جنبه‌های

مختلف در جامعه به همراه خواهد داشت.
محورهای اصلی گردهمایی کتاب و فن آوری اطلاعات عبارت بودند از:

- ۱ - نقش سیاست‌های حمایتی دولت در فرآیند تولید کتاب
- ۲ - جایگاه دولت در تولید و توزیع کتاب
- ۳ - بازاریابی و توزیع کتاب
- ۴ - چگونگی توسعه و حضور کتاب ایران در عرصه‌های بین‌المللی (صادرات کتاب)
- ۵ - نقش نمایشگاه‌های کتاب در توسعه تولید، توزیع و استفاده از کتاب
- ۶ - چگونگی افزایش نرخ مطالعه در جامعه با تأکید بر گرایش نوجوانان و جوانان به کتابخوانی
- ۷ - اقتصاد نشر
- ۸ - جایگاه کتاب در سبد مصرف خانوار
- ۹ - زیرساخت‌های نشر کتاب
- ۱۰ - نقش آموزش در توسعه کمی و کیفی کتاب
- ۱۱ - تأثیر فن آوری و نشر الکترونیک بر توسعه سواد اطلاعاتی در نظام‌های آموزشی و جامعه بهره‌گیر در کشور
- ۱۲ - نشر الکترونیک در ایران
- ۱۳ - تأثیر فن آوری نوین بر فرآیندهای تولید و توزیع کتاب
- ۱۴ - فرصت‌ها و محدودیت‌های تولید و انتشار منابع

مرجع

۱۵ - قوانین و ضوابط مربوط به نشر کتاب، ثبت اثر، حق مؤلف و مصنف، نرم‌افزارهای رایانه‌ای و نظارت بر چاپ و انتشار کتاب

۱۶ - سایر موارد مرتبط با موضوع تولید، توزیع و استفاده از کتاب با توجه به ۱۶ محور گردهمایی، ۲۶ مقاله توسط هیأت‌داوران انتخاب شدند که در روزهای ۲۵ و ۲۶ بهمن‌ماه ۱۳۸۰ در دومین گردهمایی نقش اطلاع‌رسانی و توسعه فرهنگی با عنوان کتاب و فن آوری اطلاعات ارایه شد.

کتاب در ادامه متن‌های بسیار خلاصه شده‌ای از ۲۶ مقاله ارایه شده در گردهمایی را آورده است که ترتیب چاپ مقالات بر اساس ترتیب زمانی ارایه مقالات در گردهمایی بوده است.